

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 10Co/85/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1119206487
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michaela Frimmelová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1119206487.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Michaely Frimmelovej a členov senátu JUDr. Ayše Pružinec Eren a JUDr. Zuzany Kučerovej v právnej veci žalobcu: Q. H. X., K.. XX.XX.XXXX, O. XXX XX W. Č.. XXX, zast. euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 12. júna 2020, č.k. 22C/21/2019-73, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v časti o trovách konania **zrušuje a vec vracia** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobcovi 1.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy a 1.243,72 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.243,72 eur od 06.05.2019 do zaplatenia titulom náhrady trov obhajoby, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr uviedol, že veci, vedené pod sp. zn. 22C/21/2019 a 12C/23/2019 spojil na spoločné konanie, keďže v jednej sa žalobca žalobou doručanou súdu dňa 14.05.2019 od žalovaného domáhal náhrady nemajetkovej ujmy 3.267 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 06.05.2019 do zaplatenia titulom nezákonného obmedzenia osobnej slobody (keď bol od 07.03.1994 do 14.06.1994 vo výkone trestu), a v druhej doručil súdu v rovnaký deň žalobu o náhradu škody titulom trov obhajoby vo výške 1.243,72 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 06.05.2019 do zaplatenia. Konštatoval, že obe žaloby boli zdôvodnené na rovnakom skutkovom základe, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „OS Michalovce“) sp. zn. 4T/457/92 zo dňa 15.12.1992 bol žalobca uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia civilnej služby podľa ust. § 272a Tr. zák. a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 12 mesiacov. Rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 bol znova odsúdený z rovnakého dôvodu, a to na trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov nepodmienečne, pričom v odvolacom konaní bol rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993 tento trest zmenený na peňažný vo výške 3.000,- Sk. V dôsledku druhého odsúdenia bol prvý podmienený trest premenený na nepodmienečný. Žalobca vo výkone trestu od 07.03.1994 do 14.06.1994, kedy bol podmienenčne prepustený uznesením Okresného súdu Košice I. sp. zn. PP 109/94. Následne uznesením OS Michalovce č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 bol zrušený rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993. V dôsledku toho boli zrušené aj všetky nadväzujúce rozhodnutia. Rozsudkom OS Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 bol žalobca oslobodený spod obžaloby.

3. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca bol vo výkone trestu odňatia slobody v Košiciach od 07.03.1994 do 14.06.1994 na základe rozhodnutia Okresného súdu Michalovce sp. zn. 4T/457/92, prepustený bol Okresným súdom Košice I (sp. zn. PP 109/94) s podmienkou na 1 rok (podľa potvrdenia Archívu Zboru väzenskej a justičnej stráže zo dňa 04.09.2018 o výkone väzby a trestu odňatia slobody). Z návrhu na povolenie obnovy konania zo dňa 18.09.2017 adresovaného OS Michalovce zistil, že žalobca navrhol povoliť obnovu konania vedeného na OS Michalovce pod sp. zn. 4T/284/93 a následne zrušiť rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 a ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia z dôvodu porušenia zásady ne bis in dem. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí vo veci uvedeného návrhu na povolenie obnovy konania na OS Michalovce sp. zn. 4Nt/22/2017 zo dňa 09.01.2018 ustálil, že na ňom obhajca žalobcu predniesol záverečnú reč. Uznesením OS Michalovce č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 bola povolená obnova konania v prospech odsúdeného žalobcu a zároveň zrušený rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/1993 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní na OS Michalovce sp. zn. 4T/284/1993 zo dňa 17.04.2018 zistil, že predmetom bola trestná vec žalobcu, obžalovaného pre trestný čin podľa § 272a Tr. zák. účinného do 31.12.2005, a že hlavného pojednávania sa zúčastnil obhajca žalobcu. Rozsudkom OS Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 z 17.04.2018 bol žalobca oslobodený spod obžaloby, pretože prokurátor Okresnej prokuratúry Michalovce na hlavnom pojednávaní ustúpil od obžaloby. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2018. Z vyúčtovania trov obhajoby (ktoré aj podrobne rozpisal) zistil, že právny zástupca žalobcu vyúčtoval titulom nákladov právneho zastúpenia vo vyššie uvedenej veci 1.243,72 eur za 4 úkony právnej služby vo výške 300,26 eur (prevzatie veci dňa 18.09.2017, návrh na povolenie obnovy konania dňa 18.09.2017, verejné zasadnutie dňa 09.01.2018 a hlavné pojednávanie dňa 17.04.2018) a za cestovné a náhradu za stratu času vo výške 943,46 eur. Z príjmového dokladu č. 1/2018 vyplýva, že právny zástupca JUDr. Lubomír Müller prijal od žalobcu dňa 26.06.2018 sumu 1.243,72 eur v hotovosti za právne služby. Konštatoval, že podľa žiadosti žalobcu o odškodnenie a zadostučinenie zo dňa 05.11.2018 adresovanej Ministerstvu spravodlivosti SR si žalobca uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3.267 eur podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a náhradu trov obhajoby vo výške 1.243,72 eur. Ministerstvo spravodlivosti SR oznámením o výsledku predbežného prerokovania nároku na náhradu škody zo dňa 25.04.2019, že žiadosti žalobcu nevyhovelo a vyhodnotilo ju za nedôvodnú pre nepreukázanie kumulatívneho splnenia zákonných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej výkonom verejnej moci.

4. Vec posúdil právne podľa ust. § 1 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 8, § 9 ods. 1, § 10, § 20, § 22 ods. 1 až 3, § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), § 101, § 517 ods. 2 Obč. zák., § 3 ods. 1 vl. nar. č. 87/1995 Z.z. a článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) a dospel k záveru, že žaloba žalobcu je čiastočne dôvodná.

5. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca bol rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/457/92 zo dňa 15.12.1992 uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia civilnej služby podľa ust. § 272a Tr. zák. a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 12 mesiacov. Rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993 bol znova odsúdený za ten istý skutok na peňažný trest vo výške 3 000,- Sk. Potvrdením Archívu ZVaJS mal preukázané, že žalobca bol vo výkone trestu od 07.03.1994 do 14.06.1994 (100 dní), kedy bol podmiennečne prepustený uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. PP/109/94. Žalobca podal návrh na povolenie obnovy konania vedeného na OS Michalovce pod sp. zn. 4T/284/93 a zrušenie rozsudku sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 z dôvodu porušenia zásady „nie dvakrát o tej istej veci“. Na tento návrh OS Michalovce uznesením č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 zrušil rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993. Rozsudkom č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 bol žalobca spod obžaloby pre trestný čin nenastúpenia civilnej služby podľa ust. § 272a Tr. zák. oslobodený, pretože prokurátor na hlavnom pojednávaní ustúpil od obžaloby. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2018.

6. Vysvetlil, že podmienkou zodpovednostného vzťahu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. je vykonanie trestu celkom alebo sčasti, napriek tomu, že v neskoršom konaní došlo k oslobodeniu spod obžaloby, vznik nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi výkonom trestu a nemajetkovou ujmom. Prvú

podmienku vyhodnotil za naplnenú, keďže žalobca bol vo výkone trestu od 07.03.1994 do 14.06.1994 a nakoniec bol spod obžaloby oslobodený a poukázal na existenciu rozhodnutia o treste - rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993, s tým, že žalobca na základe tohto rozhodnutia vykonal trest (100 dní vo výkone trestu odňatia slobody) a v neskoršom konaní bolo rozhodnutie o treste zrušené uznesením č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 a žalobca bol rozsudkom OS Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 spod obžaloby oslobodený.

7. Rozhodujúc o nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vyhodnotil žalovaným vznesenú námietku premlčania (s poukazom na ustanovenie § 23 zák. č. 58/1969 Zb.) za nedôvodnú. Ustálil, že žalobca vykonal trest odňatia slobody od 07.03.1994 do 14.06.1994 na základe odsudzujúceho rozsudku zo dňa 27.07.1993, teda v čase, kedy už bola Slovenská republika viazaná Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho Protokolmi (od 18.03.1992), a teda bola zodpovedná za všetky skutky za obdobie od 18.03.1992. Preto na žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy aplikoval čl. 5 ods. 5 Dohovoru, podľa ktorého má nárok na odškodnenie každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, pričom poukázal na to, že podľa judikatúry ESĽP sa škoda v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru rozumie škoda materiálna, ale i nemateriálna. Dospel k záveru, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nie je premlčaný, pretože sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa ust. § 101 Obč. zák., keď tento záver podporil odkazom na právny názor uvedený v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/142/2017 zo dňa 31.07.2018, z ktorého citoval. S poukazom na to, že oslobodzujúci rozsudok Okresného súdu Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2018 a žaloba bola súdu doručená dňa 14.05.2019, vyhodnotil, že žaloba bola podaná včas.

8. Po závere o zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu žalobcu rozhodnutím o treste, keď žalobca bol v ústave na výkon trestu od 07.03.1994 do 14.06.1994 a následne bolo rozhodnutie o treste zrušené a žalobca spod obžaloby oslobodený, posúdil žalobcom uplatnenú výšku požadovanej náhrady. Vysvetlil zmysel náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a podrobne odôvodnil svoj záver, že výkon trestu odňatia slobody v trvaní 100 dní predstavoval vážny zásah do viacerých práv žalobcu s negatívnym dopadom vo rôznych sférach jeho života. Dospel k záveru, že žalobcovi vznikla v súvislosti s nezákonným obmedzením jeho osobnej slobody nemajetková ujma (došlo k obmedzeniu jeho súkromného a rodinného života, k odčleneniu od jeho najbližších, čo neodvratne zasiahlo aj do jeho osobného a spoločenského života), a že má nárok na jej odškodnenie. Ním požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.267 eur nepovažoval za dôvodnú vzhľadom na obdobie 24 rokov, ktoré uplynulo od výkonu trestu do vydania rozhodnutia o zrušení rozsudku, ktorým bol žalobca odsúdený, a oslobodzujúceho rozsudku, a tiež vzhľadom na minimálnu mzdu v roku 1994 na Slovensku 81 eur. Za primeranú považoval sumu 1.000 eur, ktorú určil ako násobok počtu dní vykonaného trestu (100) a sumy 10 eur/deň, ktorú priznal a vo zvyšku nárok na nemajetkovú ujmu zamietol, rovnako zamietol aj úrok z omeškania z požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy.

9. Ďalej sa zaoberal žalobcom uplatneným nárokom na náhradu škody titulom trov obhajoby, ktoré mu vznikli v súvislosti s konaním o povolenie obnovy konania a následným konaním, v ktorom došlo k jeho oslobodeniu spod obžaloby. Mal za preukázané, že žalobca uhradil dňa 26.06.2018 svojmu právnomu zástupcovi sumu 1.243,72 eur za právne služby označené ako pomoc pri zrušení nezákonného odsúdenia (škoda žalobcu). Ohľadom príčinnej súvislosti uviedol, že vyššie uvedenými úkonmi právnej služby bola splnená zákonná podmienka vzniku nároku na náhradu škody, pretože na ich základe žalobca dosiahol zrušenie rozhodnutia o vine a treste a následne oslobodenie spod obžaloby. Po vyhodnotení, že uvedené vykonané a vyúčtované úkony právnej služby boli účelné vo vzťahu k povoleniu obnovy konania a priamo viedli k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby, dospel k záveru, že žaloba žalobcu je v tejto časti dôvodná. Ak žalovaný rozporoval vznik škody žalobcu, keď príjmový doklad č. 1/2018 zo dňa 26.06.2018 nepovažoval za relevantné potvrdenie, uviedol, že zmenšenie majetku žalobcu o sumu 1.243,72 eur mal za preukázané práve potvrdením o úhrade tejto sumy žalobcom jeho právnomu zástupcovi. Preukázaná bola aj účasť právneho zástupcu na verejnom zasadnutí dňa 09.01.2018 a hlavnom pojednávaní dňa 17.04.2018 na OS Michalovce. Žalobcovi priznal k prisúdenej sume 1.243,72 eur podľa ust. § 517 ods. 2 Obč. zák. v spojení s § 3 ods. 1 nar. vl. č. 87/1995 Z.z. aj úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 06.05.2019, teda odo dňa, kedy žalovanému uplynula lehota na plnenie (žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bola MS SR doručená dňa 05.11.2018 a 6-mesačná lehota uplynula podľa § 10 zák. č. 58/1969 Zb. dňa 05.05.2019) do zaplatenia.

10. Konštatoval, že žalovaný vzniesol aj pri tomto nároku námietku premlčania s poukazom na ust. § 23 zák. č. 58/1969 Zb.. Túto vyhodnotil za nedôvodnú, keď vychádzal z ust. § 22 cit. zákona a mal za to, že nárok na náhradu škody žalobcovi vznikol v súvislosti s nezákonným rozhodnutím podľa ust. § 4 zák. č. 58/1969 Zb., o zrušenie ktorého sa žalobca snažil, a nie v súvislosti s rozhodnutím o treste, za ktorý si žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Uviedol, že podľa ust. § 22 zák. č. 58/1969 Zb. je premlčacia doba trojročná a plynie odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia, za ktoré sa podľa judikatúry považuje oslobodzujúci rozsudok. Tu poukázal na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 395/2016-26 zo dňa 14.09.2016, podľa ktorého v prípade, ak sa uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania, ktoré bolo zastavené alebo došlo k oslobodeniu spod obžaloby, sa tento posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, pričom rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru ustálil, že ak rozsudok OS Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2018, začala žalobcovi plynúť trojročná premlčacia doba dňa 18.04.2018, pričom žalobu podal dňa 14.05.2019, teda pred jej uplynutím.

11. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 C.s.p. po ustálení, že žalobca mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu škody a súčasne výška plnenia v časti náhrady nemajetkovej ujmy závisela výlučne od úvahy súdu. Vyhodnotil, že žalobca mal potom plný úspech, a preto mu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

12. Proti vyhovujúcej časti tohto rozsudku a proti rozhodnutiu o trovách konania podal žalovaný včas odvolanie a žiadal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne zmeniť a žalobu žalobcu aj vo zvyšnej časti zamietnuť, keď namietal porušenie jeho práva na spravodlivý proces a nesprávne právne posúdenie veci. Súdu prvej inštancie v prvom rade vytkol nedostatočné a nepresvedčivé odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, v dôsledku čoho bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Poukázal na to, že povinnosťou súdu bolo nielen sa dostatočne vysporiadať s vyhodnotením skutkového stavu nastoleného v konaní a jeho následným právnym posúdením, ale tiež svoje rozhodnutie presvedčivo odôvodniť. Zdôraznil nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku v časti posudzovania vzniku nároku na náhradu trov obhajoby v príčinnej súvislosti s právnym titulom uplatneného nároku, pričom súdu prvej inštancie vytkol, že v bode 10. svojho odôvodnenia (ktoré citoval) prezentoval nezrozumiteľné a nepreskúmateľné závery. Vyplýva z nich, že súd zmenil právnu kvalifikáciu nároku uplatneného žalobcom a rozhodol o nároku, ktorý nebol predmetom žaloby. Poukázal na to, že žalobca si od počiatku, teda už v predbežnom prerokovaní nároku, jednoznačne uplatňoval nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o treste podľa § 6 zák. č. 58/1969 Zb. (rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/284/1993 zo dňa 27.07.1993 a žiadne iné rozhodnutie za dôvod vzniku ním deklarovanej škody neoznačil), ktorý však súd prekvalifikoval na nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa § 4 zák. č. 58/1969 Zb., čomu prispôbil aj posúdenie ním vznesenej námietky premlčania podľa § 23 zák. č. 58/1969 Zb., na ktorej zotrval a zopakoval svoje argumenty z konania pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie takýmto arbitrárnym spôsobom obišiel vyhodnotenie jeho námietky premlčania, pričom v odôvodnení napadnutého rozsudku žiadne nezákonné rozhodnutie ani neidentifikoval. Nebolo mu zrejmé, prečo súd takto postupoval, keďže žalobca si nárok titulom nezákonného rozhodnutia nikdy neuplatňoval. Mal za to, že rozhodnutiu súdu chýba riadne a zákonné odôvodnenie, čo je porušením jeho práva na spravodlivý proces. Namietal aj nesprávne právne posúdenie veci vo vzťahu k priznanému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Nestotožnil sa s právnym názorom súdu prvej inštancie, ktorý pri posudzovaní jeho námietky premlčania vylúčil aplikáciu ust. § 23 zák. č. 58/1969 Zb. a aplikoval všeobecnú úpravu premlčania podľa ust. § 100 a nasl. Obč. zák. so záverom, že nárok žalobcu nie je premlčaný. Ak súd vychádzal z právneho názoru vyjadreného v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/142/2017 zo dňa 31.07.2018, zdôraznil, že predmetné uznesenie najvyššieho súdu napadol ústavnou sťažnosťou a v ňom vyslovené právne závery najvyššieho súdu, týkajúce sa aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa zák. č. 58/1969 Zb. sú podrobené ústavnému prieskumu, nakoľko jeho ústavná sťažnosť bola uznesením Ústavného súdu SR č.k. II. ÚS 578/2018-16 zo dňa 06.12.2018 prijatá na ďalšie konanie a vo veci nebolo doposiaľ rozhodnuté. Zopakoval celú svoju rozsiahlu argumentáciu o nemožnosti aplikácie Občianskeho zákonníka, pretože premlčanie je upravené priamo v zákone č. 58/1969 Zb.. Nespochybnil, že žalobcovi je možné priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy titulom

rozhodnutia o treste podľa zák. č. 58/1969 Zb. v spojení s čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak ust. § 23 zák. č. 58/1969 Zb. presne stanovuje lehotu pre uplatnenie nároku, ktorá nebola v posudzovanej veci dodržaná, a nárok žalobcu je premlčaný. Nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie namietal aj vo vzťahu k samotnému vzniku nemajetkovej ujmy žalobcu a závery súdu považoval za nepreskúmateľné. Mal za to, že zo strany žalobcu neboli preukázané (a ani konštatované) žiadne konkrétne dopady obmedzenia osobnej slobody. Právne posúdenie existencie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zo strany súdu prvej inštancie podľa jeho názoru nezodpovedá zákonnej úprave zodpovednosti štátu za škodu spôsobenej pri výkone verejnej moci, ako ani rozhodovacej praxi súdov v tejto oblasti, a predstavuje nesprávne právne posúdenie podľa § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p., keď ani nevychádza zo žiadnych objektívnych, preskúmateľných a v konaní preukázaných záverov. Nesúhlasil ani s rozhodnutím o nároku na náhradu trov konania.

13. Žalobca odvolanie nepodal a vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdiť. Mal za to, že súd žiadne práva žalovaného neporušil a umožnil mu uplatnenie procesných práv. Ak žalovaný namietal príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a zadosťučinením, poukázal na to, že bol nezákonne odsúdený, vykonal trest odňatia slobody, pričom potom bol odsudzujúci rozsudok zrušený, v súvislosti s čím mu vznikli náklady na obhajobu a väznením mu vznikla nemajetková ujma. Keby nedošlo k jeho nezákonnému odsúdeniu, nebol by uväznený a nemusel by vynaložiť náklady na právnu pomoc, aby dosiahol zrušenie odsudzujúceho rozsudku. Na tvrdenie žalovaného, že mu nie je jasné, ktoré rozhodnutie malo byť nezákonné, uviedol, že je to rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993, ktoré boli ako nezákonné zrušené uznesením OS Michalovce č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 a rozsudkom OS Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 bol spod obžaloby oslobodený. Súhlasil s právnym posúdením žalovaným vznesenej námietky premlčania súdom, pričom uviedol, že aj v prípade, ak by sa premlčacia doba posudzovala podľa ust. § 23 zák. č. 58/1969 Zb. ako jednoročná, boli jeho nároky uplatnené včas, pretože premlčacia doba by spočívala počas ich predbežného prejednanja. Ak žalovaný popieral samotnú existenciu jeho nemajetkovej ujmy, mal za to, že takúto námietku môže vzniesť len ten, kto nikdy nebol neprávom vo väzení. Zdôraznil, že preukázal, odkedy dokedy bol vo väzení, že toto väznenie bolo nezákonné, pričom osobná sloboda je jednou z najhodnotnejších vecí, ktorú človek má a jej pozbavenie je takým zásadným zásahom, že nie je potrebné nič viac preukazovať. Súhlasil aj s rozhodnutím o trovách konania.

14. Ďalšie vyjadrenia neboli podané.

15. Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (ust. § 379 a § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné a rozsudok je potrebné v napadnutej vyhovujúcej časti ako i v závislej časti o trovách konania zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pretože napadnutý rozsudok nie je pre nedostatočnosť, rozpornosť a nepresvedčivosť odôvodnenia jeho skutkových a právnych záverov, ktoré sú navyše v časti nesprávne a v časti aj predčasné, v odvolacom konaní preskúmateľný.

16. Súd prvej inštancie v bode 8. odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatoval, že mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalobca bol rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/457/92 zo dňa 15.12.1992 uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia civilnej služby podľa ust. § 272a Tr. zák. a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 12 mesiacov, že bol rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993 znova odsúdený za ten istý skutok na peňažný trest vo výške 3.000,- Sk, a že bol vo výkone trestu od 07.03.1994 do 14.06.1994, kedy bol podmiennečne prepustený uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. PP/109/94. Mal tiež za preukázané, že žalobca podal návrh na povolenie obnovy konania vedeného na OS Michalovce pod sp. zn. 4T/284/93 z dôvodu porušenia zásady „nie dvakrát o tej istej veci“, a že OS Michalovce uznesením č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993 zrušil a rozsudkom č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018 (právoplatným dňa 17.04.2018) bol žalobca spod obžaloby oslobodený. Ak z uvedených preukázaných skutočností vyvodil v bode 9. odôvodnenia napadnutého rozsudku záver, že podmienka „vykonania trestu celkom alebo sčasti napriek tomu, že v neskoršom konaní došlo k oslobodeniu spod obžaloby“ bola splnená, ktorý odôvodnil tým, že cit. „bola

naplnená podmienka existencie rozhodnutia o treste (rozsudok OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993) s tým, že žalobca na základe tohto rozhodnutia vykonal trest 100 dní odňatia slobody a v neskoršom konaní bolo rozhodnutie o treste zrušené uznesením č.k. 4Nt/22/2017-20 zo dňa 09.01.2018 a žalobca bol spod obžaloby oslobodený rozsudkom Okresného súdu Michalovce č.k. 4T/284/1993-63 zo dňa 17.04.2018, vyhodnotil odvolací súd tento právny záver jednak za nepreskúmateľný a zároveň aj za nesprávny. Je totiž nepochybné, že rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/284/93 zo dňa 27.07.1993 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5To/237/93 zo dňa 15.09.1993, ktoré boli následne zrušené a žalobca bol spod obžaloby oslobodený, bol žalobcovi uložený peňažný trest 3.000,- Sk (a nie nepodmienečný trest odňatia slobody), a teda nemôže bez ďalšieho obstať záver súdu prvej inštancie o tom, že práve na základe tohto rozhodnutia žalobca vykonal trest odňatia slobody a neskôr bolo rozhodnutie o treste zrušené. Napokon, ani sám žalobca v žalobe takto neargumentoval a poukazoval na to, že v dôsledku tohto druhého odsúdenia bol prvý podmienený trest, ktorý mu bol uložený iným rozsudkom, a to rozsudkom OS Michalovce sp. zn. 4T/457/92 zo dňa 15.12.1992, premenený na nepodmienečný. Súd prvej inštancie sa týmto skutkovým tvrdením žalobcu vôbec nezaoberal a nijak ho nevyhodnotil. Na základe akého rozhodnutia vykonal žalobca trest odňatia slobody zostalo potom nevysvetlené a z vykonaného dokazovania ani nevyplýva, keďže existenciu takéhoto rozhodnutia súd prvej inštancie do skutkových zistení ani len nezahrnul. Z týchto dôvodov je aj právny záver súdu prvej inštancie, že podmienka „vykonania trestu celkom alebo sčasti napriek tomu, že v neskoršom konaní došlo k oslobodeniu spod obžaloby“ bola splnená, úplne nepreskúmateľný. Nemôže potom obstať ani záver o existencii príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o treste odňatia slobody, ktorý žalobca vykonal napriek tomu, že neskôr bol spod obžaloby oslobodený, a jeho nemajetkovou ujmu, pretože z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie zisťoval príčinnú súvislosť len medzi rozhodnutím o peňažnom treste, ktoré bolo následne zrušené a žalobca bol v tomto konaní spod obžaloby oslobodený (a toto rozhodnutie posúdil bez ďalšieho vysvetlenia ako rozhodnutie, na základe ktorého žalobca vykonal trest odňatia slobody a v neskoršom konaní bolo rozhodnutie o treste zrušené) a nemajetkovou ujmu žalobcu, ktorú tvrdil v súvislosti s vykonaným trestom odňatia slobody. Priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi je teda nepreskúmateľné a úplne predčasné.

17. Dôvodná je aj odvolacia námietka žalovaného ohľadom vzniku nároku na náhradu trov obhajoby v príčinnej súvislosti s právnym titulom uplatneného nároku. Odvolací súd s jeho odvolacou argumentáciou (uvedenou vyššie) o nepreskúmateľnosti právneho posúdenia tohto uplatneného nároku súdom prvej inštancie súhlasí. Zo žiadosti o predbežné prejednanie nároku, ktorú žalobca doručil ministerstvu, je totiž zrejme, že nároky tam uvedené, teda aj náhradu trov obhajoby v trestnom konaní, žalobca uplatňuje v súvislosti s nezákonným väznením, teda rozhodnutím o treste. Ak súd prvej inštancie nárok na trovy obhajoby uplatnený žalobcom v súvislosti s rozhodnutím o treste bez akéhokoľvek bližšieho vysvetlenia a zdôvodnenia prekvalifikoval a vyhodnotil, že tento nárok na náhradu škody mu vznikol v súvislosti s nezákonným rozhodnutím podľa ust. § 4 zákona č. 58/1969 Zb. (i toto právne posúdenie je nesprávne, keď správne by malo byť podľa ust. § 1 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. - poznámka odvolacieho súdu), o zrušenie ktorého sa žalobca snažil, a nie v súvislosti s rozhodnutím o treste, za ktorý si žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, je ním zvolené právne posúdenie uplatneného nároku nepreskúmateľné. Súd prvej inštancie navyše ani neidentifikoval rozhodnutie, ktoré by malo byť nezákonné a v súvislosti s ktorým posudzoval kauzálny nexus. Odvolací súd sa môže len domnievať, že by mohlo ísť o nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, avšak nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia žalobca nikdy netvrdil a všetky svoje nároky uplatňoval v súvislosti s výkonom trestu odňatia slobody s tým, že v neskoršom konaní bolo rozhodnutie o treste zrušené a spod žaloby bol oslobodený. Ak mienil posudzovať iný nárok ako bol predbežne prerokovaný, nevysvetlil tiež, či bola splnená podmienka predbežného prerokovania. Je potom nepochybné, že súd prvej inštancie, odhliadnuc od toho, že svoje rozhodnutie v tejto časti žalobcom uplatneného nároku na náhradu trov obhajoby v trestnom konaní riadne neodôvodnil, nárok uplatnený žalobcom aj nesprávne právne posúdil. Preto nemôže obstať ani ním prezentované zdôvodnenie a z neho vyvodený (predčasný) záver o nedôvodnosti žalovaným vznesenej námietky premlčania. Túto námietku premlčania nároku žalobcu na náhradu škody, spočívajúcej v ním vynaložených finančných prostriedkoch na trovy obhajoby, vznesenú v konaní žalovaným, bude povinný opätovne posúdiť a prijať vo vzťahu k nej relevantné právne závery.

18. Pre úplnosť a z dôvodu hospodárnosti konania odvolací súd uvádza, že právny záver súdu prvej inštancie, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nie je premlčaný, pretože nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa zákona č. 58/1969 Zb. sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej

premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka a nie podľa ust. § 23 zák. č. 58/1969 Zb. je správny a odvolací súd s ním plne súhlasí. Napokon, tento právny názor je už v súdnej praxi súdov všetkých inštancií ustálený a je aj v súlade s judikatúrou najvyšších súdnych autorít. Súd prvej inštancie poukázal na závery Najvyššieho súdu SR v uznesení sp. zn. 2Cdo/142/2017 zo dňa 31.07.2018, odvolací súd poukazuje aj na rovnaký právny záver uvedený v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/191/2017 zo dňa 21. júna 2018, ktorý nespochybnil ani Ústavný súd SR v rozhodnutí IV. ÚS 11/2019-13 zo dňa 10.01.2019, keď odmietol ústavnú sťažnosť žalovaného. Ak žalovaný čakal na prieskum záverov Najvyššieho súdu SR prijatých v uznesení sp. zn. 2Cdo/142/2017 zo dňa 31.07.2018 ústavným súdom, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalovaným v odvolaní prezentované argumenty, ktoré uviedol aj v predmetnej ústavnej sťažnosti, boli už Ústavným súdom SR odmietnuté nálezom č.k. II. ÚS 578/2018-56 zo dňa 27.08.2020, na odôvodnenie ktorého odvolací súd poukazuje a závery v ňom vyslovené si osvojuje.

19. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) c) C.s.p. v spojení s § 391 ods. 1 C.s.p. v napadnutej časti a v závislej časti o trovách konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom vykoná prípadne navrhnuté dôkazy (resp. ich nevykonanie riadne v rozhodnutí zdôvodní), výsledky dokazovania riadne zhodnotí (ust. § 191 C.s.p.), zistený skutkový stav správne právne posúdi a opätovne o žalobe žalobcu (v zrušenej časti) rozhodne, pričom svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby boli jeho skutkové a právne závery zrozumiteľné a presvedčivé. Je dôležité, aby prijal pre strany sporu pochopiteľné závery tak, aby strany mohli na odôvodnenie jeho rozhodnutia v prípadnom odvolaní reagovať, a aby bolo jeho rozhodnutie aj v odvolacom konaní preskúmateľné.

20. O náhrade trov konania, aj odvolacieho, rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (ust. § 396 ods. 3 C.s.p.).

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C. s. p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C. s. p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C. s. p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).